

Sak:24/1761

20.03.2024

Høringsnotat - endringer i hvitvaskingsforskriften § 4-2a

1 INNLEDNING

Hvitvaskingsforskriften § 4-2a gir regler om unntak fra visse kundetiltak overfor disponenter som ellers er påkrevd etter hvitvaskingsloven. Unntakene gjelder bare på visse vilkår, bl.a. at kunden er en offentlig myndighet. Departementet er blitt kjent med at det er stilt spørsmål ved om kontantkort til beboere på asylmottak kan utstedes etter reglene i hvitvaskingsforskriften § 4-2a. Grunnen er at kontantkortene utstedes med grunnlag i kundeforholdet mellom driftsoperatører av asylmottak og driftsoperatørens bankforbindelse.

I høringsnotatet foreslås en presisering i hvitvaskingsforskriften § 4-2a første ledd bokstav a, som i dag referer til «offentlig myndighet», slik at det også refereres til andre som på oppdrag fra, og på vegne av, offentlig myndighet gjennomfører utbetalinger fra det offentlige.

2 GJELDENDE RETT

Forskrift 14. september 2018 nr. 1324 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsforskriften) § 4-2a lyder slik:

«§ 4-2a Unntak fra visse kundetiltak ved produkter knyttet til offentlige ytelser

(1) Plikten til å bekrefte disponenters identitet ved gyldig legitimasjon etter hvitvaskingsloven § 13 første ledd jf. § 12 første ledd gjelder ikke når:

- a. Kunden er offentlig myndighet,
- b. produktet som disponeres er sperret for andre innbetalinger enn overføring av ytelser fra det offentlige, og kun kan anvendes for betalinger, pengeoverføring og uttak i Norge, og
- c. offentlig myndighet har gjennomført tiltak for å bekrefte disponentens identitet og at disponenten ikke har egen bankkonto eller mulighet til å skaffe seg bankkonto.

(2) Der vilkårene etter første ledd er oppfylt, gjelder heller ikke plikten etter hvitvaskingsloven § 13 fjerde ledd til å avgjøre om disponenten er politisk eksponert person eller nært familiemedlem eller kjent medarbeider til en politisk eksponert person.»

3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Ordningen for å utbetale stønader til beboere på asylmottak via driftsoperatørene, herunder ved at driftsoperatørens bankforbindelser utsteder såkalte kontantkort,

anses å fungere godt i dag. Alternativet til utbetaling ved hjelp av kontantkort er på kort sikt at utbetalingene skjer i kontanter. Dette anses å øke risikoen for underslag, feilutbetalinger, ran, tyveri og misbruk. På lengre sikt kan bortfall av muligheten til å benytte kontantkort skape behov for å utvikle alternative løsninger, som kan kreve ressurser og systemendringer. Departementet mener derfor det er klart å foretrekke at det skapes tilstrekkelig trygghet for videre bruk av kontantkort for å håndtere utbetalinger fra driftsoperatørene av asylmottak.

Departementets forståelse er at kontantkortene oppfyller de øvrige vilkårene i hvitvaskingsforskriften § 4-2a, utover at kunden er offentlig myndighet. Som det fremgår over, innebærer det at kortene er sperret for andre innbetalinger enn overføringer av ytelser fra det offentlige og bruk i Norge, samt at offentlig myndighet har gjennomført tiltak for å bekrefte identiteten til disponenten (i disse tilfellene beboerne på asylmottak). Det er også en forutsetning at mottaker ikke har bankkonto eller mulighet til å skaffe seg bankkonto.

På denne bakgrunnen foreslår departementet at hvitvaskingsforskriften § 4-2a første ledd bokstav a endres slik at den dekker også tilfeller der kunden er en aktør som opererer på oppdrag fra, og på vegne av, offentlig myndighet. Unntaksmuligheten kan ikke gjøres for vid, da dette kan åpne nye sårbarheter for misbruk. Etter departementets vurdering er det derfor viktig at det er en forutsetning at den som anses som kunde, både opptrer på oppdrag fra, og på vegne av, offentlige myndigheter. Det er ikke ment å være tilstrekkelig at en aktør har et avtaleforhold med offentlig myndighet og dermed anses å opptre på oppdrag fra en offentlig myndighet. Det sentrale er at overføringene som unntaksmuligheten skal knytte seg til, gjennomføres på det offentliges vegne. Departementet viser til forslaget til endringer i hvitvaskingsforskriften § 4-2a første ledd bokstav a under.

Departementet legger til grunn at forslaget er i tråd med de kravene EUs hvitvaskingsdirektiv (direktiv (EU) 2015/849, herunder etter endringer i direktiv (EU) 2018/843)) stiller til antihvitvaskingsregelverket. Departementet viser til de

risikobegrensede rammene som er oppstilt for at reglene i § 4-2a skal gjelde. Departementet viser videre til at bestemmelsen ikke gjør unntak fra reglene om kundetiltak i sin helhet.

4 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

En endring av hvitvaskingsforskriften § 4-2a vil åpne for at det kan utstedes betalingskort til mottakere av offentlige ytelser også i tilfeller der disse ytelsene utbetales via aktører som opererer på oppdrag fra, og på vegne av, offentlige myndigheter. Forslaget er antatt å få betydning for Utlendingsdirektoratets muligheter til å fortsette å utbetale stønader til beboere på asylmottak via driftsoperatørene på mottakene. Forslaget er for øvrig antatt å få ingen eller helt ubetydelige konsekvenser.

5 FORSLAG TIL FORSKRIFTSENDRING

Forskrift 14. september 2018 nr. 1324 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering § 4-2a første ledd bokstav a skal lyde:

a. Kunden er offentlig myndighet *eller andre som på oppdrag fra og på vegne av offentlig myndighet utbetaler ytelser fra det offentlige,*